

**Vraag nr. 244
van 24 juli 2001
van mevrouw MARIJKE DILLEN**

Vertrouwenscentra kindermishandeling – Hervorming

Uit twee doorlichtingen, nog besteld tijdens de vorige legislatuur, die de minister heeft ontvangen bij de aanvang van de huidige legislatuur, bleek dat er bij de vertrouwenscentra kindermishandeling in Vlaanderen vooral nood was aan een meer uniforme werkwijze en een snellere doorverwijzing.

Een hervorming van deze zes vertrouwenscentra is uitgewerkt samen met Kind en Gezin.

1. Wat is de stand van zaken in de uitvoering van deze hervorming ?

Is ze volledig doorgevoerd ?

Op welke wijze is dit gebeurd ?

Wie is hiervoor verantwoordelijk ?

Wie is verantwoordelijk voor de coördinatie ?

Is er intussen ook reeds een evaluatie uitgevoerd en zo ja, wat zijn de resultaten ?

2. Uit de doorlichting uitgevoerd door het Nederlands Instituut voor Pedagogisch en Psychologisch Onderzoek is gebleken dat er twee grote én tegengestelde visies waren : centra die snel en efficiënt doorverwezen naar bestaande hulpverleningsdiensten en andere die manifest zelf voor de behandeling willen instaan.

Op welke wijze is hier een uniformiteit bereikt ?

Welke visie is vandaag doorslaggevend ?

3. Er werd in de studie eveneens op gewezen dat een meer structurele samenwerking met justitie noodzakelijk is.

Is de structurele samenwerking thans uitgewerkt ?

Op welke wijze ?

Wie is hiervoor verantwoordelijk ?

In de loop van de maand mei '99 stelden de onderzoekers prof. van der Ploeg, de heer Scholte, prof. Hondegheem en mevrouw Van Gils de resultaten van de doorlichting van de vertrouwenscentra kindermishandeling voor. In opvolging van de adviezen van de onderzoekers werden een aantal inhoudelijke en beleidsstappen gedaan.

Zowel de daarbij gevolgde werkwijze als de huidige stand van zaken worden in deze nota toegelicht. Ook wordt de link met de uitvoering van het kwaliteitsdecreet aangegeven.

1. Wat is de stand van zaken in de uitvoering van de hervorming van de vertrouwenscentra kindermishandeling ?

In september 1999 stelde Kind en Gezin op basis van de adviezen van zowel de inhoudelijke als de organisatorische audit een lijst van te realiseren doelstellingen op. Daarbij werd een onderscheid gemaakt tussen :

- a) doelstellingen voor de individuele vertrouwenscentra ;
- b) doelstellingen waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de zes vertrouwenscentra samen (zonder Kind en Gezin) ;
- c) doelstellingen die zowel de zes vertrouwenscentra als Kind en Gezin samen moeten realiseren ;
- d) doelstellingen voor Kind en Gezin ;
- e) doelstellingen aan te pakken op beleidsniveau.

Deze lijsten werden uitgebreid met de sector besproken tot er een consensus was over de opdeling (wie is verantwoordelijk voor het bereiken van welke doelstelling) en over de formulering van iedere doelstelling. Ook werd de mogelijkheid gegeven om doelstellingen toe te voegen.

Vervolgens werd aan ieder vertrouwenscentrum gevraagd een score toe te kennen aan de vijf belangrijkste doelstellingen per lijst om enerzijds de volgorde in de tijd aan te geven (wat eerst moet worden gerealiseerd), en anderzijds de inhoudelijke prioriteit.

Het resultaat hiervan vormde de basis voor het opstellen van jaarplannen voor 2000 en 2001. Door deze aanpak is de basis gelegd die het be-

Antwoord

leid met betrekking tot de vertrouwenscentra ook de komende jaren richting kan geven.

Per lijst van doelstellingen ziet de implementatie er momenteel als volgt uit.

1.1 Doelstellingen voor de individuele vertrouwenscentra

Deze lijst werd met de directeurs van de centra besproken en voorgelegd aan de raden van bestuur. De meeste te realiseren doelstellingen gelden (enkel) als advies.

Wat de doelstellingen rond het voeren van een afzonderlijke (dubbele) boekhouding betreft, hebben de boekhoudkundige inspecteurs van Kind en Gezin in het voorjaar 2000 nieuwe richtlijnen voor de sector uitgewerkt. Ze zullen vanaf 1 januari 2001 moeten worden toegepast. Drie centra hebben om praktische redenen echter één jaar uitstel gekregen om zich te kunnen aanpassen aan de nieuwe regeling.

1.2 Doelstellingen waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de zes vertrouwenscentra samen

Voor het realiseren van deze doelstellingen is Kind en Gezin geen onmiddellijke partner. Het maakt wel geregeld samenkomen van de centra noodzakelijk.

Sinds eind 1999 vergaderen de vertrouwenscentra tweemaandelijks zonder Kind en Gezin om aan de realisatie van deze doelstellingen te werken en gevolg te geven aan het overleg dat ze twee keer per jaar hebben met de minister van Welzijn. De centra hebben bij het begin van de legislatuur namelijk gezamenlijk ten opzichte van de minister enkele knelpunten gesignaleerd. In antwoord daarop en rekening houdende met de uitgevoerde audits, vroeg ik aan de centra een profieltekst op te maken (profiel dat volgens de centra ideaal zou zijn). De vertrouwenscentra kindermishandeling hebben deze profieltekst ontworpen en bezorgd aan mij en aan Kind en Gezin. Ook hadden de centra er op dat moment behoefte aan een aantal zaken onderling uit te praten.

Een en ander heeft er aldus toe geleid dat de centra hun bijeenkomsten wilden bestendigen. Er werd afgesproken dit het "forum" te noemen. Vergaderingen met Kind en Gezin onder voorzitterschap van de aandachtsambtenaar worden de "contactgroep" genoemd. Kind en

Gezin drong erop aan dat het forum een jaarplanning zou maken, doelstellingen zou formuleren (naar analogie van de gewoontes van de eigen instelling) en geregeld verslag zou uitbrengen aan de contactgroep. De realisatie van deze doelstellingen behoort tot de verantwoordelijkheid van het forum, en niet van Kind en Gezin. Kind en Gezin kan hier enkel een adviserende rol vervullen.

Via het forum wordt werk gemaakt van volgende adviezen uit de doorlichting :

- het installeren van een coördinatiegroep die ook optreedt als vertegenwoordiger voor de zes vertrouwenscentra, het uitklaren en verbeteren van de positie, de uitstraling en de bereikbaarheid van de centra ;
- meer doorstroming van info tussen de vertrouwenscentra onderling ;
- gezamenlijke standpunten innemen in de relatie met Justitie.

Ook bereidt het forum onderwerpen voor die daarna op de agenda komen voor bespreking met Kind en Gezin.

Voorbeelden hiervan zijn :

- het opstellen van een duidelijke profilering en eenduidige werking bij de zes vertrouwenscentra ;
- voorbereiding tot het optimaliseren van de relatie Kind en Gezin – vertrouwenscentra ;
- optimaliseren van de samenwerkingsakkoorden, voorbereiding voor het verder ontwikkelen van akkoorden.

1.3 Doelstellingen voor de zes vertrouwenscentra samen met Kind en Gezin

Tijdens de "contactgroep" (tweemaandelijks overleg tussen de vertrouwenscentra en Kind en Gezin) of deelwerkgroepen werden volgende doelstellingen gerealiseerd of wordt eraan gewerkt :

- overleg inzake de samenwerkingsakkoorden met de centra voor geestelijke gezondheidszorg, centra voor algemeen welzijnswerk en bijzondere jeugdzorg ;

- opvolgen van de werkgroep kindermishandeling bij Justitie ;
- het probleem van het uniform telefoonnummer voor de vertrouwenscentra (deelaspect van eenduidige profilering) ;
- een nieuwe versie van de brochure "Seksueel misbruik" ;
- een rationalisering van het huidige registratiesysteem ;
- het optimaliseren van de relatie tussen Kind en Gezin en de vertrouwenscentra, opvolging van het forum ;
- samenwerkingsakkoord tussen de preventieve zorg van Kind en Gezin en de vertrouwenscentra ;
- klachtenbehandeling door Kind en Gezin ;
- hulp van de vertrouwenscentra aan de op stapel staande sensibiliseringscampagne "shaken impact syndroom" (primaire preventie van kindermishandeling is een taak van Kind en Gezin en gebeurt met advies van de vertrouwenscentra).

Het duidelijk profileren van de vertrouwenscentra en het invoeren van een "standaard"-werkwijze werden gelinkt aan het sectorale overleg voor de toepassing van het kwaliteitsdecreet. Het is immers zo dat een aantal adviezen uit de doorlichting hun gevolg kunnen krijgen door de implementatie van het kwaliteitsdecreet. Immers, het ontwikkelen van minimale kwaliteitseisen en het omschrijven van "processen" die op ieder vertrouwenscentra moeten worden gevolgd, bijvoorbeeld naar aanleiding van een melding, kunnen mede bewerkstelligen dat er een "basispakket" aan dienstverlening komt waarop iedereen kan rekenen, ongeacht de keuze van vertrouwenscentrum.

Er wordt daarom aan de vertrouwenscentra kindermishandeling gevraagd hierover onderling te overleggen.

1.4 Doelstellingen voor Kind en Gezin

De doelstelling rond het opstellen van boekhoudkundige richtlijnen is gerealiseerd.

De profilering van Kind en Gezin op het vlak van kindermishandeling mag na het finaliseren

van het Strategisch Plan Maatschappelijke Positie van het Kind geen probleem vormen. De verhouding van Kind en Gezin ten aanzien van de vertrouwenscentra, enerzijds als erkennende overheid en anderzijds als begeleider en coördinator, wordt verder uitgeklaard conform de (mede) daartoe opgezette structuren van het "forum" en de "contactgroep".

1.5 Doelstellingen aan te pakken op beleidsniveau

Sommige elementen uit de doorlichting moeten worden opengetrokken naar een sectoroverschrijdend debat. Belangrijk vanuit dit oogpunt is de huidige ontwikkeling van een Strategisch Plan Integrale Jeugdhulpverlening.

De vertrouwenscentra kindermishandeling werden, op eigen vraag, betrokken bij het ontwikkelen van het Strategisch Plan Integrale Jeugdzorg. Dit zorgde mee voor de integratie van de aanpak van kindermishandeling in dit Strategisch Plan. Op deze manier is er aandacht gegaan naar de doelstellingen die een vertaling zijn van de adviezen uit de doorlichting van de vertrouwenscentra en die andere sectoren die hulp bieden bij kindermishandeling eveneens aanbelangen.

Ten slotte zijn er een aantal doelstellingen aan te pakken op beleidsniveau die enkel de sector van de vertrouwenscentra aanbelangen en die een wijziging van de reglementering vergen (herziening van de wijze van subsidiëring, bepalingen met betrekking tot de raad van beheer van de vertrouwenscentra, het faciliteren van experimenten). Kind en Gezin is dit momenteel aan het voorbereiden.

2. Samenwerking tussen de vertrouwenscentra kindermishandeling en de belendende sectoren

Uit de doorlichting is gebleken dat er twee grote en tegengestelde visies waren inzake behandeling van meldingen : centra die snel en efficiënt doorverwijzen naar bestaande hulpverleningsdiensten en andere die meer zelf voor de behandeling instaan.

Uit de doorlichting bleek eveneens dat er een grote mate van overlapping was tussen de vertrouwenscentra kindermishandeling en de belendende sectoren. Er moest dus nog meer aandacht gaan naar de afstemming van ieders werking inzake kindermishandeling.

De vertrouwenscentra kindermishandeling hebben onder coördinatie van Kind en Gezin veel geïnvesteerd in het opstellen van samenwerkingsakkoorden tussen de centra voor geestelijke gezondheidszorg, het algemeen welzijnswerk, de bijzondere jeugdzorg en de preventieve zorg van Kind en Gezin. De verschillende samenwerkingsakkoorden werden telkens opge maakt tussen "de sector van de vertrouwenscentra" en de verschillende belendende sectoren. Dit heeft er enerzijds voor gezorgd dat de zes vertrouwenscentra tot een consensus zijn gekomen waardoor ze naar uniformiteit gewerkt hebben. Anderzijds is nu duidelijker wie welk deel in het hulpverleningstraject opneemt, waardoor doorverwijzingen van dossiers momenteel efficiënter verlopen.

Naast de samenwerkingsakkoorden hebben de vertrouwenscentra geïnvesteerd in het organiseren van vorming voor de belendende sectoren. Dit vergemakkelijkt eveneens de doorverwijzing van dossiers naar andere sectoren die de behandeling dan op zich nemen.

Opdat de vertrouwenscentra kindermishandeling blijvend hun deskundigheid kunnen aanscherpen, zullen zij zelf geregeld én diagnostisch én therapeutisch klinisch werk (blijven) doen.

Vertrouwenscentra kindermishandeling moeten hun eigen deskundigheid op peil houden om deze te kunnen overdragen.

3. Samenwerking tussen de vertrouwenscentra kindermishandeling en Justitie

Een aantal doelstellingen, met name duidelijke afspraken omtrent justitiële hulpverlening bij kindermishandeling, het werken met een kinderteam binnen Justitie en duidelijkheid verkrijgen inzake beroepsgeheim en meldingsplicht/-recht, werden besproken in de werkgroep Kindermishandeling die wordt voorgezeten door de dienst Strafrechtelijk Beleid van het Ministerie van Justitie.

In deze werkgroep zetelen de kabinetten van Welzijn en Justitie, de betrokken administraties van de Vlaamse Gemeenschap (waaronder Kind en Gezin), alsook een vertegenwoordiging van jeugdrechters en onderzoeksrechters.

Deze werkgroep wil komen tot een stappenplan voor de aanpak van kindermishandeling, zowel voor de hulpverlening als voor de gerechtelijke aanpak.

Het wetsontwerp van de minister van Justitie tot het voorzien in een "meldrecht" werd goedgekeurd en is momenteel van toepassing.